OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Lainvalmisteluosasto
Yleisten kansainvälisten ja EU-asioiden yksikkö
LsN Sina Uotila

22.11.2017

Eduskunnan lakivaliokunnalle 23.11.2017

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE ALKOHOLILAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 100/2017 vp)
Esityksen 32 §:stä erityisesti Visnapuu-asian valossa

1 Aluksi

Hallituksen esityksen *HE 100/2017 vp (jäljempänä HE) perusteluissa todetaan, että nykyinen alkoholilain 8 §:n 1 momentin säännös, joka HE:n mukaan sisältää etämyynnin kiellon, siirrettäisiin ehdotuksen 32 §:ään*. Nimenomaisesti todetaan, että enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien rajat ylittävä etämyynti Suomeen olisi säännöksen mukaan kielletty, kuten nykyisin.[1]

Nykyinen alkoholilain 8 §:n 1 momentti kuuluu seuraavasti (kursivoinnit lisätty):

> ”Alkoholijuomia saa tuoda maahan ilman erillistä maahantuontilupaa omaa käyttöä varten sekä kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen. Omaa kulutuskäyttöä varten tapahtuvasta maahantuonnista määrätään tarkemmin 10 §:n nojalla. *Kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa alkoholijuomia käyttävä tarvitsee maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa tämän lain mukaisen erillisen luvan.”*

HE:n 32 § kuuluu seuraavasti (kursivoinnit lisätty):

> ”Alkoholijuomia saa tuoda maahan ilman erillistä maahantuontilupaa omaa käyttöä varten sekä kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen. *Kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia käyttävä tarvitsee kuitenkin maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa tämän lain mukaisen luvan.*”

HE:n mukaan *alkoholijuomien etämyyntiin liittyvät nykyiset säännökset ovat osoittautuneet vaikeaselkoisiksi ja tulkinnanvaraisiksi*. Yhtenä ongelmana mainitaan se, että asiassa ei ole käytetty yhtenäisiä käsitteitä. Myöskään HE:n pykälissä etämyyntiä ei määritellä, mutta HE:n perustelu-

[1] Ks. HE:n s. 92, minkä lisäksi ks. s. 26, 34 ja 47.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

jen mukaan alkoholijuomien rajat ylittävässä etämyynnissä ”ulkomailla sijaitseva myyjä tarjoaa alkoholijuomia suomalaisten kuluttajien ostettavaksi ja vastaanotettavaksi Suomessa”.[2]

Se, että *HE:ssä todetaan nykyisen 8 §:n 1 momentin, johon ehdotettu 32 § perustuu, sisältävän etämyynnin kiellon*, perustuu puolestaan nähtävästi momentin loppuosaan, jossa edellytetään lain mukaista lupaa (”kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa alkoholijuomia käyttävä tarvitsee maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa tämän lain mukaisen erillisen luvan”), toisin sanoen ilman lupaa etämyynti on kielletty. Luvalla tarkoitettaneen vähittäismyyntilupaa, jonka edellytyksenä on nykyisen 14 §:n mukaan muun muassa se, että vähittäismyyntiä harjoitetaan vain lupaviranomaisen hyväksymässä myyntipaikassa. Alkon yksinoikeuden alaan kuuluvien alkoholijuomien myyntiin ei kyseistä lupaa edes voida myöntää.[3]

Käsillä olevassa lausunnossa *rajoitutaan alkoholijuomien etämyyntiin liittyviin EU-oikeudellisiin näkökohtiin*. Kysymystä arvioidaan Visnapuu-asian valossa, joka koski nykyistä alkoholilakia mutta joka on merkityksellinen myös HE:een sisältyvää 32 §:ää arvioitaessa. Alkoholipoliittisiin näkökohtiin ei tässä lausunnossa oteta kantaa.

2 EU-tuomioistuimen tuomiosta Visnapuu-asiassa

Helsingin hovioikeus on 16.4.2014 tekemällään päätöksellä (numero 865) esittänyt EU-tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön asiassa, joka koski yhtäältä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annettua säännöstöä ja toisaalta vaatimusta vähittäismyyntiluvasta, jos alkoholijuomia tuodaan Suomeen vähittäismyyntiin. Tässä rajoitutaan jälkimmäiseen kysymykseen.

Asiassa oli kyse siitä, että Valev Visnapuun määräysvallassa oleva EIG, jonka kotipaikka on Virossa, ylläpiti internetissä alkotaxi-sivustoa, jonka kautta Suomessa asuvilla henkilöillä oli mahdollisuus ostaa alkoholijuomia. Kun asiakkaat olivat maksaneet ostokset, EIG järjesti osalle asiakkaista alkoholijuomien kotiinkuljetuksen Virosta Suomeen. *Visnapuulla tai EIG:llä ei ollut alkoholilain 8 §:n 1 momentissa ja 14 §:ssä edellytettyä vähittäismyyntilupaa* alkoholijuomien tuomiseen vähittäismyyntiin Suomessa asuville kuluttajille.[4]

EU-tuomioistuin totesi 12.11.2015 antamassaan tuomiossa Visnapuu, C-198/14[5], että asiassa on kyse *alkoholijuomien etämyynnistä ja toimituk-*

[2] Ks. HE:n s. 34 ja 92.
[3] Näin HE:n s. 92.
[4] Ks. EU-tuomioistuimen tuomion 30, 35 ja 83 kohta.
[5] Tuomio Valev Visnapuu v. kihlakunnansyyttäjä ja Suomen valtio, tullihallitus, C-198/14, EU:C:2015:751.

sesta suomalaisille kuluttajille vastoin Suomen lainsäädäntöä.[6] Alkoholilain relevantteina säännöksinä olivat alkoholilain 1 § (Lain tarkoitus), 8 § (Alkoholijuomien ja väkiviinan kaupallinen maahantuonti ja väkiviinan maahantuontilupa), 13 § (Alkoholiyhtiön vähittäismyynti) ja 14 § (Vähittäismyyntilupa). EU-tuomioistuin totesi yhteenvedonomaisesti, että *hovioikeus tiedustelee kysymyksillään 5-8 pääasiallisesti seuraavaa* (kursivoinnit lisätty):

> ”Onko SEUT 34, SEUT 36 ja SEUT 37 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion säännöstölle, jonka mukaan *myyjä, joka on sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon*, tarvitsee *vähittäismyyntiluvan* voidakseen tuoda alkoholijuomia vähittäismyyntiin *ensin mainitussa jäsenvaltiossa asuville kuluttajille* tilanteessa, jossa *myyjä huolehtii kyseisten juomien kuljetuksesta tai antaa sen kolmannen tehtäväksi*?”

Alkoholijuomien vähittäismyyntiin liittyen EU-tuomioistuin erotti toisistaan *kaksi tilannetta alkoholijuomien laadun perusteella*: I) tilanne, jossa kyse oli alkoholijuomista, joiden vähittäismyyntiin Suomessa Alkolla on monopoli, ja II) tilanne, jossa kyse oli alkoholijuomista, joita koskee kansallinen (vähittäismyynti)lupajärjestelmä.[7]

EU-tuomioistuimen mukaan Alkon vähittäismyyntimonopolin piiriin kuuluvien alkoholijuomien osalta kyse oli monopoleja koskevasta SEUT 37 artiklasta ja siitä, täyttikö alkoholilain 13 §, jossa monopolijärjestelmästä säädetään, kyseisessä artiklassa monopolille asetetut edellytykset.[8] Jotkin Visnapuun Suomeen tuomista alkoholijuomista, ainakin väkevät alkoholijuomat, kuuluivat näet Alkon vähittäismyyntimonopolin piiriin.

EU-tuomioistuin totesi SEUT 37 artiklan edellyttävän, että monopoli on sellainen, että tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia. Jäsenvaltioiden kansalaisten syrjintä tulee sulkea pois niin, ettei toisista jäsenvaltioista tuotavien tavaroiden kauppaa kohdella oikeudellisesti tai tosiasiallisesti huonommin kuin kotimaisten tavaroiden kauppaa ja ettei jäsenvaltioiden talouksien välinen kilpailu vääristy. EU-tuomioistuimen mukaan *kansallisen tuomioistuimen asiana on selvittää, täyttääkö Alkon vähittäismyyntimonopoli tämän edellytyksen*.[9]

EU-tuomioistuin totesi, että sellaisten muiden kuin Alkon vähittäismyyntimonopoliin yksinomaan kuuluvien alkoholijuomien osalta, joiden vähittäismyynti edellyttää 14 §:ssä tarkoitettua lupaa, sovellettavaksi tulee

[6] Ks. EU-tuomioistuimen tuomion 2 kohta.
[7] Ks. myös HE:n s. 26.
[8] Ks. EU-tuomioistuimen tuomion 80 ja 86 kohta. Lisäksi ks. tuomio Rosengren ym., C-170/04, EU:C:2007:313, ja tuomio ANETT, C-456/10, EU:C:2012:241.
[9] Ks. EU-tuomioistuimen tuomion 94-96 kohta. Lisäksi ks. tuomio Franzén, C-189/95, EU:C:1997:504, ja tuomio Hanner, C-438/02, EU:C:2005:332.

SEUT 34 artikla, jonka mukaan jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä.[10]

Tältä osin EU-tuomioistuin totesi, että SEUT 34 artiklaa ja siihen liittyvää SEUT 36 artiklaa on tulkittava siten, että *kun pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen jäsenvaltion säännöstön mukaan myyjä, joka on sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon, tarvitsee vähittäismyyntiluvan voidakseen tuoda alkoholijuomia vähittäismyyntiin ensin mainitussa jäsenvaltiossa asuville kuluttajille tilanteessa, jossa myyjä huolehtii kyseisten juomien kuljetuksesta tai antaa sen kolmannen tehtäväksi, mainitut artiklat eivät ole esteenä tällaiselle säännöstölle, jos tietyt edellytykset täyttyvät.* Vaikka kyse on SEUT 34 artiklassa tarkoitetusta tuonnin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavasta toimenpiteestä, se voi olla SEUT 36 artiklan nojalla oikeutettu.[11] Säännöstön tulee kuitenkin täyttää seuraavat edellytykset:[12]

1) Sillä voidaan taata tavoitellun päämäärän toteuttaminen eli tässä tapauksessa *kansanterveyden ja yleisen järjestyksen suojelu*.
2) Tätä *päämäärää ei voida saavuttaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä vähintään yhtä tehokkaasti*.
3) Kyseinen säännöstö *ei ole mielivaltaisen syrjinnän keino tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peitelty rajoitus*.

EU-tuomioistuin totesi, että *kansallisen tuomioistuimen asiana on selvittää, onko pääasiassa kyseessä oleva lupajärjestelmä sellainen, että se täyttää viimeksi mainitut edellytykset*. Tältä osin EU-tuomioistuin kiinnitti harkinnan tueksi huomiota muun muassa seuraaviin seikkoihin:[13]

- *Kansanterveyden ja yleisen järjestyksen suojeluun* liittyen tuomiossa todettiin, että lainsäädäntö, jonka tavoitteena on alkoholin kulutusta ohjaamalla ehkäistä alkoholipitoisista aineista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja jolla pyritään näin ollen torjumaan alkoholin väärinkäyttöä, on SEUT 36 artiklassa tarkoitettujen kansanterveyteen ja yleiseen järjestykseen liittyvien syiden mukainen.

- *Toimenpiteen oikeasuhtaisuuteen ja tarpeellisuuteen* liittyen tuomiossa todettiin, että alkoholilain 14 §:n 4 momentissa asetettu velvollisuus harjoittaa vähittäismyyntiä lupaviranomaisen hyväksymässä *myyntipaikassa* estää luvan saaneita henkilöitä harjoittamasta alkoholijuomien etämyyntiä siten, että he huolehtivat kyseisten juomien kul-

[10] Ks. EU-tuomioistuimen tuomion 99 ja 108 kohta.
[11] Ks. EU-tuomioistuimen tuomion 108-110 kohta. Lisäksi ks. tuomio Ahokainen ja Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, ja tuomio Rosengren ym., C-170/04, EU:C:2007:313.
[12] Ks. EU-tuomioistuimen tuomion 129 kohta.
[13] Ks. tarkemmin EU-tuomioistuimen tuomion 115 ja 119-128 kohta.

jetuksesta tai antavat sen kolmannen tehtäväksi. Tältä osin tuomiossa tehdään vertailu Alkoon, jolla on tietyissä tapauksissa oikeus harjoittaa alkoholijuomien myyntiä *tilauspalvelupisteisiin*.[14] Kansalliselle tuomioistuimelle osoitettiin ennen kaikkea sen pohtiminen, että *kun lain tavoitteena on tehdä toimivaltaisille viranomaisille mahdolliseksi valvoa alkoholijuomien myyntiä koskevien säännösten noudattamista (muun muassa sitä, että noudatetaan velvollisuutta harjoittaa myyntiä vain klo 7 ja 21 välisenä aikana, kieltoa myydä alle 18-vuotiaille ja kieltoa myydä päihtyneille henkilöille), voidaanko tämä tavoite saavuttaa vähintään yhtä tehokkaasti sellaisella lupajärjestelmällä, jossa ei edellytettäisi, että alkoholijuomien vähittäismyyntiä voidaan harjoittaa vain viranomaisten hyväksymässä myyntipaikassa.*

- Mitä tulee mahdollista syrjintää ja kaupan peiteltyä rajoittamista koskevaan kysymykseen, tuomiossa todettiin *kotimaisten tilaviinien vähittäismyyntiä* koskevasta säännöksestä, että säännös voisi periaatteessa johtaa kotimaisen tuotannon suojelemiseen. Tuomiossa kiinnitettiin kuitenkin huomiota siihen, että kyseinen kotimainen tuotanto on luonteeltaan pienimuotoista, perinteistä ja käsiteollista. Myös tämä kysymys jätettiin kansallisen tuomioistuimen tarkemmin arvioitavaksi.

3 Helsingin hovioikeuden tuomiosta Visnapuu-asiassa

Helsingin hovioikeus totesi 24.4.2017 antamassaan tuomiossa (numero 503) riidatonta olevan, *ettei Visnapuun määräysvallassa olleella EIG:llä ollut alkoholilain 8 §:ssä edellytettyä lupaa alkoholijuomien maahantuonnin jälkeiseen luovuttamiseen ostajalle*. Hovioikeuden mukaan etämyyjä ei voinut lain mukaan tuoda Suomeen alkoholijuomia kaupallisessa tarkoituksessa ilman vähittäismyyntilupaa. Alkon vähittäismyyntimonopoliin kuuluvien juomien osalta lupaa ei ole edes ollut mahdollista saada.[15]

Hovioikeus tekee EU-tuomioistuimen tavoin jaon Alkon vähittäismyyntimonopolin piiriin kuuluviin alkoholijuomiin ja sellaisiin muihin alkoholijuomiin, joiden vähittäismyynti edellyttää erillistä lupaa.

Alkon vähittäismyyntimonopoliin yksinomaan kuuluvien alkoholijuomien (alkoholilain 13 §) etämyynnin kielto ei hovioikeuden mukaan ole ristiriidassa SEUT 37 artiklan kanssa. Jäsenvaltioiden kansalaisia ei syrjitä tuotteiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa. Monopolin olemassaoloa seuraa luonnollisesti muu alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskeva kielto, eikä sillä voida katsoa olevan unionin sisäistä kauppaa rajoittavia vaikutuksia.[16]

[14] Vrt. komissio, joka on kiinnittänyt huomiota siihen, että Alkolla on käytössä niin sanottuja alkoholijuomien luovutuspaikkoja, mutta etämyyjillä ei sellaisia ole.
[15] Ks. hovioikeuden tuomion s. 6 ja 8.
[16] Ks. hovioikeuden tuomion s. 8 ja 9.

Vähittäismyyntilupasääntelyn piiriin kuuluvien alkoholijuomien (alkoholilain 14 §) osalta hovioikeus toteaa EU-tuomioistuimen tavoin, että vaikka vaatimus alkoholijuomien vähittäismyyntiluvasta toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle myyjälle, joka järjestää alkoholijuomien kuljetuksen ostajan puolesta, on SEUT 34 artiklassa tarkoitettu tuonnin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide, se voi olla perusteltu jonkin SEUT 36 artiklassa mainitun yleistä etua koskevan syyn tai pakottavien vaatimusten takia. Tämän jälkeen hovioikeus tekee arvioinnin, jonka EU-tuomioistuin on jättänyt kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi. Hovioikeus toteaa muun muassa seuraavaa etämyynnin näkökulmasta:[17]

- Vähittäismyyntilupajärjestelmä ja siihen liittyvä valvonta ovat tarpeen *kansanterveyden ja yleisen järjestyksen suojelua* koskevan tavoitteen toteuttamiseksi. Alkoholijuomien (hovioikeus yksilöi tietyt alkoholijuomat) toimittaminen ostajalle kotiin myyjän toimesta vapaasti ilman vähittäismyyntilupaa ja siihen liittyvää valvontaa helpottaisi alkoholijuomien ostamista, minkä seurauksena alkoholin kulutus ja siitä aiheutuvat haitat voisivat lisääntyä merkittävästi. Ilman viranomaisvalvontaa oleva myyntikanava voisi mahdollistaa alkoholijuomien tarjoamisen kuluttajalle edullisemmin (liittymä valmiste- ja juomapakkausverojen mahdolliseen välttämiseen). Lisäksi alkoholijuomien toimittaminen alaikäisille mahdollistuisi.

- Kansanterveyden ja yleisen järjestyksen suojelun *tavoite voidaan kuitenkin saavuttaa tehokkaasti myös sellaisella lupajärjestelmällä, joka rajoittaa nykyistä lupajärjestelmää vähemmän unionin sisäistä kauppaa*. Lupajärjestelmää muuttamalla myynti ilman kiinteää toimipaikkaa eli käytännössä etämyynti on mahdollista saattaa tehokkaan viranomaisvalvonnan piiriin. Etämyynnille on mahdollista asettaa samat edellytykset kuin muulle vähittäismyynnille muun muassa sallitusta alkoholijuomien myynti- tai toimitusajasta, nuorten henkilöiden henkilöllisyyden tarkistamisesta ja myyntikiellosta päihtyneille. Myös mahdollinen muu sääntely voi tulla kyseeseen.

- *Kotimaisten tilaviinien vähittäismyynti* on pienimuotoista, rajallista ja käsiteollista, ja tuotteiden myyntioikeus on myös rajoitettu valmistajan kiinteään myyntipisteeseen, eikä niitä voi kuljettaa asiakkaille kotiin. Tällä toiminnalla ei voida katsoa olevan kotimaisen tuotannon suosimistarkoitusta eikä se ole myöskään mielivaltaisen syrjinnän keino tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peitelty rajoitus.

Hovioikeus toteaa, että Visnapuu ei ole hakenut alkoholilain tarkoittamaa vähittäismyyntilupaa. Rangaistusta määrätessään hovioikeus otti huomioon sen, että *vaatimus vähittäismyyntiluvasta ei kuitenkaan ollut kaikilta*

[17] Ks. tarkemmin hovioikeuden tuomion s. 10-13.

osiltaan unionin oikeuden mukainen ja Visnapuulla ei olisi tämän unionin oikeuden vastaisuuden vuoksi ollut edes mahdollisuutta saada lupaa.[18]

4 Yhteenvetoa ja arviointia

HE:n mukaan alkoholijuomien etämyyntiin liittyvät nykyiset säännökset ovat osoittautuneet tulkinnanvaraisiksi. Myös HE:een sisältyvä 32 §, joka perustuu nykyiseen sääntelyyn, jättää *sijaa tulkinnalle*.

Selvää tulisi olla, mitä alkoholijuomien etämyynnillä alkoholilaissa tarkoitetaan. EU-tuomioistuin ja Helsingin hovioikeus ovat ottaneet etämyyntiin kantaa *Visnapuu-asiassa* (ks. edellä EU-tuomioistuimen tuomion osalta erityisesti s. 4, lisäksi ks. hovioikeuden ennakkoratkaisukysymykset). Asiassa olennaisia tekijöitä vaikuttavat olevan ainakin seuraavat: alkoholijuomien myyjä on sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon kuin alkoholijuomia internetin kautta tai muutoin etämyyntiteitse tilaava kuluttaja ja myyjä huolehtii kyseisten juomien kuljetuksesta itse tai antaa sen kolmannen tehtäväksi.

Eri näkemyksiä on esitetty myös siitä, sisältyykö alkoholilain nykyisiin säännöksiin etämyynnin kielto vai ei. Myös HE:een sisältyvää 32 §:ää, joka perustuu nykyiseen sääntelyyn, *tulisi tältä osin selventää tai säätää etämyynnistä omassa pykälässään*. Lausunnossaan PeVL 48/2017 vp myös perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota tarpeeseen selkeyttää ehdotettua sääntelyä. Aineellisen sääntelyn selkeydellä on merkitystä myös rangaistussääntelyn kannalta.

Tältäkin osin merkitystä on *Visnapuu-tapauksella*, jossa EU-tuomioistuin ja sen jälkeen hovioikeus tarkastelivat asiaa Alkon vähittäismyyntimonopolin piiriin yksinomaan kuuluvien alkoholijuomien osalta sekä vähittäismyyntilupasääntelyn piiriin kuuluvien alkoholijuomien osalta, minkä lisäksi ne lausuivat kotimaisten tilaviinien myynnistä[19]. – Hovioikeuden tuomioon on haettu valituslupaa korkeimmalta oikeudelta.

Siltä osin kuin kysymys on yksinomaan Alkon monopolioikeuden alaisista alkoholijuomista EU-tuomioistuin antoi hovioikeuden tehtäväksi arvioida, onko Alkon monopolijärjestelmä unionin oikeuden mukainen. Hovioikeus katsoi tuomiossa täsmennetyin perustein, että Alkon vähittäismyyntimonopoliin kuuluvien alkoholijuomien etämyynnin kielto ei ole ristiriidassa unionin oikeuden kanssa.

[18] Ks. hovioikeuden tuomion s. 8 ja 9.
[19] Tilaviinien osalta ks. edellä s. 5 ja 6.

Niiden alkoholijuomien osalta, joihin liittyy vähittäismyyntilupajärjestelmä[20], EU-tuomioistuin asetti edellytyksiä, joiden täyttymistä hovioikeuden tuli arvioida (kansanterveyden ja yleisen järjestyksen suojelu, oikeasuhtaisuus ja syrjimättömyys). Hovioikeus katsoi, että vähittäismyyntilupajärjestelmä ja siihen liittyvä valvonta ovat tarpeen kansanterveyden ja yleisen järjestyksen suojelua koskevan tavoitteen toteuttamiseksi. Tämä tavoite voidaan kuitenkin saavuttaa tehokkaasti myös sellaisella lupajärjestelmällä, joka rajoittaa nykyistä lupajärjestelmää vähemmän unionin sisäistä kauppaa. Lupajärjestelmää muuttamalla myynti ilman kiinteää myyntipaikkaa eli käytännössä etämyynti on mahdollista saattaa tehokkaan viranomaisvalvonnan piiriin (ks. tarkemmin hovioikeuden tuomio ja edellä s. 6). Samalla hovioikeus otti kantaa myös etämyynnin sallittavuuteen.

Lopuksi ehdotetun lainsäädännön osalta kiinnitetään *yleisesti huomiota* siihen, että EU-tuomioistuin on korostanut johdonmukaisuutta lainsäädännön tavoitteen saavuttamisessa. Merkitystä on myös sillä, ovatko toimenpiteet syrjimättömiä ja suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Huomioon on otettava paitsi yksittäiset säännökset myös lainsäädäntö kokonaisuudessaan.

[20] Ilmeisesti alkoholilain nykyisessä 14 §:ssä tarkoitetut käymisteitse valmistetut enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät alkoholijuomat.